

Obsah

Slovo na úvod	3
Hostěnice	4
Kovalovice	7
Mokrá-Horákov	10
Podolí	13
Mapa mikroregionu	16
Pozořice	18
Sivice	21
Tvarožná	24
Velatice	26
Viničné Šumice	28

Slovo na úvod

Vážení přátelé,

Tato publikace Vás má seznámit s devíti obcemi sdruženými do Mikroregionu Rokytnice.

Mikroregion Rokytnice se rozkládá východně od města Brna na rozhraní Dražanské vrchoviny a Dyjsko – svrateckého úvalu. Svůj název odvozuje od stejnojmenného potoka, pramenícího v jeho středu. Je zajímavý svojí zeměpisnou polohou, z níž se odvíjí pestrost Přírodních podmínek a turistických atraktivit. Jeho severní, výrazně lesnatá část zaujímá přírodní park Říčky a chráněná krajinná oblast Moravský kras, jižní, rovinnatější část území náleží do zóny bitvy u Slavkova.

Na západě hraničí katastrem obce Podolí s krajským městem Brnem, na Východě s okresem Vyškov. Územím vedou tři historické dopravní tepny, spojující nejvýznamnější centra- Brno a Olomouc. Nejstarší kupecká stezka, která sledovala jižní okraj Dražanské vrchoviny je v území již poměrně málo patrná, dochovala se v podobě polních cest. Císařská tereziánská silnice lemuje jižní okraj mikroregionu, podobně jako novodobá dálnice D1. Samotné obce, které v historii spojovaly nejrůznější politické a hospodářské vazby, se od sebe značně liší nejen počtem obyvatel a velikostí jednotlivých katastrálních území, ale zejména nabídkou přírodních a historických zajímavostí a krás. Proto společným úsilím mikroregionu a dalších subjektů bylo realizováno značení turistických stezek, naučných stezek a cykloturistických tras.

V území je možno podnikat řadu turistických výletů pěšky i na kole do navazující lesnaté krajiny Dražanské vrchoviny nebo naopak do mírně zvlněného terénu úrodné krajiny památkové zóny BITVY U Slavkova, prochnuté evropskou historií na každém kroku. Z odlesněných jižních svahů Dražanské vrchoviny, porýtných zbytků starých vinohradů se můžeme potěšit dalekými výhledy až na Pálavu a Vídeňskou pánev.

V zimním období, když napadne sníh, jsou severněji položené obce nástupním místem pro výlety na lyžích v krásném lesním prostředí. Poměrně překvapivé množství sněhu je dáno nadmořskou výškou okraje Dražanské vrchoviny v této části, která zde dosahuje až 500 metrů. V letním období jsou místní lesy houbařským rájem. Lesy v severní části jsou protkány několika turistickými trasami (červená, modrá a žlutá turistická značka), směřující na Hostěnice, Ochoz, Bukovinku, Račice, Olšany a Vítovice. Turistické okruhy prochází romantickými zaříznutými údolími se skalnatými stráněmi (Hostěnický potok, Říčka, Vítkovické údolí, Rakovecké údolí).

Jižní část mikroregionu akcentuje významné památky bitvy u Slavkova. Pojmy jako Žuráň, Santon či Stará Pošta zná každý milovník válečné historie. Zvláštností celostátního a mezinárodního významu jsou tradiční rekonstrukce bitevních scén pod Santonem, pořádané každoročně ve výroční dny bitvy tří císařů.

Všechny obce se po roce 1990 velmi aktivně zapojily do programu obnovy venkova a vyvinuly úspěšné úsilí o obnovu občanské společnosti, zlepšení svého vzhledu a rozvoj vybavenosti. Bohatý spolkový život, tradiční i novodobé kulturně společenské a sportovní aktivity spolu s péčí o životní a obytné prostředí přinesly jednotlivým obcím uznání a ocenění v podobě titulu Vesnice roku – pro Tvarožnou a Sívce. Čestné stuhy a uznání obdržely obce Hostěnice, Mokrá-Horákov, Podolí a Tvarožná.

Publikace, kterou dostáváte do rukou, má snahu Vás provést různorodou krajinou a obcemi s bohatou historií. Věřím, že Vás na této cestě doprovodí i příslovečná moravská pohostinnost, která je typická také pro obyvatele obcí Mikroregionu Rokytnice.

Hostěnice

Obec Hostěnice leží v lesnaté, zvlněné krajině jižní okrajové části Dražanské vrchoviny asi 15 km severovýchodně od Brna. Katastrální území má rozlohu téměř 2 000 ha a tvoří je převážně lesy. V obci žije necelých 550 obyvatel. K území obce patří i samota Lhotky, která leží severně od obce, vznikla v roce 1746 a k Hostěnicím byla přičleněna v roce 1885.

Název obce patrně pochází od jména Hosten. Druhá, podstatně romantičtější a nepravděpodobnější říká, že název byl odvozen od názvu Hostěnických rybníků, ve kterých byly v dávných dobách velmi chutné ryby, které lákaly mnoho hostů. Když pak rybníky časem zanikly, přestali sem dojíždět i hosté a od toho má být odvozen název „Hosté – nic“ tedy „Hostěnice“.

Z historie po současnost

První písemná zmínka o Hostěnicích pochází z roku 1371. V ní se uvádí, že Půta z Vildenberku prodal panství s řadou osad, z nichž některé zanikly v 15. - 16. století markraběti Janovi. Je možné, že obec zpustla a byla koncem 16. století znovu osídlena. Obdobně v místě dnešních Lhotek bývala údajně v minulosti ves Lhota, která však zanikla.

Obec byla po většinu své existence součástí Pozořického panství, které patřilo rodu Lichtenštejnů od roku 1604. Lesy na katastru Hostěnic patřily Lichtenštejnům až do roku 1945, kdy byly znárodněny. V roce 1870 byla v obci vybudována první škola, v roce 1894 byla postavena silnice z Hostěnic do Pozořic. V roce 1899 byla slavnostně otevřena budova nové školy, kterou navštěvovaly hostěnické děti až do roku 1976, kdy byla zrušena a přebudována na mateřskou školu. Školní mládež dnes dojíždí do školy do Pozořic. Elektrifikace obce proběhla v roce 1928. V roce 1951 byla postavena budova národního výboru (dnes obecní úřad a hasičská zbrojnice), 1967 byla vybudována

samoobsluha (dnešní obchod a klubovna), v roce 1982 byla vybudována silnice do

Kaple sv. Anny v lese

Mokré. V roce 1976 byly Hostěnice připojeny k obci Pozořice, osamostatnily se až v roce 1990. V roce 1995 byla provedena výstavba kanalizace a čistírny odpadních vod, v roce 2002 byla obec plynofikována.

Polí kolem obce nebylo nikdy mnoho, navíc převládala pole neúrodná a kamenitá. Obyvatelé obce nacházeli proto v minulosti obživu při práci v lesích a při těžbě a zpracování lomového kamene a vápence. Kámen byl používán nejen na stavby a zpevnění cest, ale i na kamenické výrobky a vápenec na pálení vápna. V 60. letech byl na katastrech Mokré a Hostěnic otevřen lom pro nedalekou cementárnu. Vliv těžby vápence a provozu cementárny nadlouho ochromily rozvoj obce. Dnes po výrazných opatřeních vykonaných firmou Českomoravský cement pro ochranu životního prostředí a regeneraci přírody se obec stává velmi atraktivní pro bydlení a rekreaci. V roce 2000 vyhrála obec soutěž „Vesnice roku“ v rámci okresu Brno-venkov a v krajském kole soutěže získala „Zelenou stuhu“ za ekologické programy.

V obci je velmi aktivní sbor dobrovolných hasičů, který pořádá řadu akcí pro dospělé i mládež jako jsou ples, zábavy, hasičské soutěže, letní tábory a pod. Tradiční jsou Anenské

Zvonička na návsi

hody s bohoslužbou u kaple v lese, babské hody a ostatky.

Vybavenost obce, podnikání

Nové sportoviště

zároveň s poutním kostelem v Křtinách. Kaple má osmiúhelníkový půdorys a byla v roce 1947 kompletně rekonstruována a ozdobena sochami svatých od sochaře Metoděje Kocourka z Pozořic. Další památkou je zvonička z roku 1877 se zvonem odlitým zvonařem Martinem Webrem. Při opravě zvoničky v letech 1988 – 9 bylo instalováno elektrické zvonění. Rozsáhlou opravou prošla zvonička

Pomník „Jubilea“ s duby a turistickou odpočívkou

T.G.Masaryka. Tato jeho část byla v politicky nepříznivých dobách ukrývána v obci. Po druhé světové válce byl pomník doplněn o desku s dalšími oběťmi války. V roce 1949 zřídila obec pomník na paměť sovětských vojáků, kteří tu padli v boji a jsou pohřbeni na Ústředním hřbitově v Brně

Příroda

Přírodovědně i turisticky nejcennější partie se nacházejí v severní a západní části katastru Hostěnic. To se do značné míry odráží i v jejich ochraně. Téměř všechny lesy jsou součástí přírodního parku Říčky, malá část náleží do chráněné krajinné oblasti Moravský kras, která sem zasahuje svým jihovýchodním okrajem. Obcí protéká Hostěnický potok, na kterém jsou tři menší rybníčky, sloužící rybolovu a rekreaci u vody. Potok je ponorný, v západní části obce se propadá do krasových prostor tzv. „Hostěnického propadání“. Zvláště atraktivní je členité údolí Říčky s krasovými útvary na západní hranici katastru.

Skupina mohutných buků v místě zvaném U lavečky byla vyhlášena jako Stromy roku obce Hostěnice. Stáří stromů je asi 150 let, obvod kmene činí 130 cm. V jejich blízkosti je vybudovaná turistická odpočívka.

V obci je restaurace U Stupárků, na kterou navazuje obecní společenský sál s jevištěm a přísálím, prodejna se smíšeným zbožím, klubovna, nový sportovní areál s hřišti na malou kopanou, tenis a volejbal. Na farmě pana Čapky je možno ustájit koně nebo si pronajmout koně k projížďkám.

Památky a pamětihodnosti

Mezi nejvýznamnější památky obce patří kaple sv. Anny postavená roku 1748 v lese severně od obce. Kaple je zapsána v ústředním seznamu památek. Vypráví se, že byla stavěna

v roce 2001. V obci jsou tři památné kříže, a to u školy z roku 1899, u zvoničky z roku 1879 a u domu č. 14 z roku 1854. K historickým památkám obce patří také budova školy z roku 1899. Zajímavou pamětihodností je pomník jubilea s nápisem „Duby jeho milosti, knížete Jana Dobrotivého, při příležitosti XXXX let jeho vládaření“ v bývalých Lichtenštejnských lesích poblíž turistické odpočívky. Památník byl obnoven péčí hostěnických hasičů v roce 1999.

Pomník padlým spoluobčanům v I. světové válce zřídila obec za přispění občanů v roce

1936. Pomník je zdoben krásným reliéfním portrétem

Turistika

Celý katastr Hostěnic je z hlediska rekreačního a turistického velmi atraktivní. Na území obce se vyskytuje 184 rekreačních chat v několika lokalitách. V roce 1981 byla správou CHKO Moravský kras otevřena naučná stezka "Říčky", jejíž součástí je i "Hostěnické propadání".

V katastru obce se nachází chata Jelenice, která byla v roce 2003 zrekonstruována a slouží jako ekostředisko pro skautský oddíl Junák Pozořice, jehož členy jsou i obyvatelé Hostěnic. Územím obce prochází turistická značená stezka a několik cykloturistických tras, směřujících jak do Moravského krasu, tak k jihu do Památkové zóny bitvy u Slavkova. Členitý terén Hostěnic skýtá výborné podmínky pro zimní běžecké sporty.

Rybník na Hostěnickém potoce

Kovalovice

Obec se nachází cca 18 km východně od Brna. Leží na rozhraní Drahanské vrchoviny a Dyjsko-svrateckého úvalu. Část katastrálního území sousedí s okresem Vyškov. Součástí obce je lokalita Stará Pošta, ležící jižně od hlavní části obce. Výměra katastrálního území obce je 471 ha a žije zde 585 obyvatel.

Z historie obce po současnost

První historicky doložená zpráva o obci Kovalovice je v památné nadační listině biskupa olomouckého – Jindřicha Zdíka z roku 1131. Jméno obce souvisí s její polohou. Podél důležité staré Slezské cesty z Brna přes Podolí, Kovalovice, Rousínov k Veličce do Polska stály tři kovářny. Kovárny byly vyhledávány formany, převážejícími zboží po této cestě. Od řemesla kovářů, starším výrazem kováč - koval, vznikl zřejmě název obce.

Kaplička u Staré pošty

V minulosti byla obec obklopena několika rybníky, a to nad obcí od mlýna k hradu Vildemberk a za obcí směrem k samotě Bahňák. U rybníků hnízilo velké množství vodního ptactva, zejména kachny a raci. Tento motiv byl zobrazen v pečeti a poté převzat do znaku obce. V dávných dobách byla obec Kovalovice známa v širokém okolí především výše zmíněným kovářstvím, ale také pěstováním nejlepšího ječmene a pěstováním anýzu. Anýz, zvaný též bedrník, se zde pěstoval až do roku 1891. Ve středověku platil za účinný lék proti moru a choleře. Přesto byli kovalovičtí v letech 1836, 1846 a 1866 velmi postiženi cholerou. V těch dobách zemřelo 99 občanů.

Mezi zajímavosti obce patří historické budovy původní tvrze z poloviny šestnáctého století, které byly postupně rekonstruovány a využívány jako panský dvůr, obecní škola, hostinec. Dnes je zde restaurace s názvem Na Tvrzi, kulturní zařízení a obecní úřad. Na návsi je budova školy postavená v roce 1903. V roce 1910 byla rozšířena na trojtřídní. Základní škola byla zrušena v roce 1977 a dnes je v budově jen mateřská škola.

K obci patří osada Stará Pošta se šesti popisnými čísly. Osada vznikla cca 2 km jižně od Kovalovic u nově zbudované císařské

silnice Brno – Olomouc za vlády Marie Terezie okolo roku 1760. Jako první dům v této lokalitě byl postaven v roce 1760 kovalovský silniční hostinec (dnešní č. p. 108). V roce 1785 vznikla v lokalitě další stavba evidovaná jako císařskokrálovský poštovní úřad pozořický (č. p. 109). Od něj se přenesl název Pozořická pošta na celou osadu, i když katastrálně spadala pod obec Kovalovice. Pošta i přilehlé pozemky patřily k pozořickému panství rodu Lichtenštejnů. Následně byla postavena mýtnice a kovářna. V roce 1879 se poštovní úřad přemístil do Pozořic a pro osadu se začal používat název „Stará Pošta“. Stará Pošta je historicky zajímavá také tím, že se zde Napoleon před bitvou u Slavkova sešel se svými maršálky k poradě a po bitvě z pondělí 2. na úterý 3. prosince 1805 zde nocoval. Přijal zde také vyjednavatele rakouského císaře, knížete Jana z Lichtenštejna a vyslechl jeho návrh k předběžnému jednání o separátním míru. Dle dostupných publikací však není zcela jasné, v které budově Napoleon nocoval, zda v budově poštovního úřadu nebo naproti v silničním hostinci. Slavkovskou bitvu zde připomíná tzv. Ruská kaplička. Zchátralý komplex budov bývalého poštovního úřadu nechal nynější majitel citlivě zrekonstruovat v roce 1995 tak, aby byla zachována původní podoba usedlosti. Objekt slouží jako restaurace a muzeum. Roku 1865 vznikl v

Mateřská škola

obci potravinářský spolek „Blahobyť“. V roce 1885 byla v obci založena Dobrovolná hasičská jednota „hasičský spolek“. Kolem roku 1933 vznikaly v obci požární nádrže. V roce 1935 získal sbor novou motorovou stříkačku „Vystrčil“ za 20 000 Kčs. Roku 1897 založen Záloženský spolek dle vzoru Reifeisenek zřízený pro Kovalovice a okolí. Roku 1905 založena Hospodářská besídka s knihovnou a v roce 1926 byla již knihovna obecní a měla 160 svazků. TJ Sokol v Kovalovicích byla založena v roce 1912. Elektrický proud byl v obci poprvé zaveden 21. 11. 1921, v části Stará Pošta až v roce 1948.

V roce 1921 si občané z Kovalovic, Vin. Šumic a Velešovic na vlastní náklady zbudovali čekárnu a stanici u železniční tratě blízko Velešovic, aby nemuseli lidé pracující v Brně chodit pěšky na vlak až do Holubic. S výstavbou nové požární zbrojnice se začalo v roce 1981, ta byla slavnostně předána do užívání při oslavě 100.výročí založení hasičského sboru v roce 1985. V letech 1987–1988 proběhla výstavba vodní nádrže „Potočiny“ za hřištěm směrem k lesu. Tato vodní nádrž slouží k sportovně rekreačnímu účelu, i když původně to měla být závlahová nádrž pro ovocný sad. Od roku 1995 se zde konají každoročně rybářské závody. V současné době se dokončuje Víceúčelový areál vedle restaurace. Součástí areálu je zpevněná plocha pro taneční zábavy, konají se zde také tradiční Petropavelské hody. Za taneční plochou jsou ve výstavbě dětské prvky umístěné na kamenných terasách. Terasy obklopují stromy a keře, takže tento uklidňující pohled umocňuje tu správnou náladu při posezení u letního kiosku.

Základní vybavenost obce, služby, podnikání

V obci je od roku 1999 vodovod, plynofikace se dokončila s výjimkou Staré Pošty v roce 1995. Kanalizace je zde dešťová, připravuje se vybudování splaškové. Mateřská škola je v místě, základní škola – 1. až 5. ročník ve Viničných Šumicích, 6. až 9. ročník v Pozořicích. V komplexu budovy obecního úřadu je kulturní zařízení se sálem a přísálím a restaurace. Vedle restaurace je areál s dětským hřištěm a letním kioskem. V lokalitě „Za mlýnem“ je hřiště na malou kopanou, tenis a nohejbal. V části Stará Pošta je malé muzeum s exponáty, které se vztahují k poštovníctví a bitvě tří císařů, dále stylová restaurace s ubytováním hotelového typu a stáje pro koně s možností vyjížděk do okolí. V obci se nachází obchod se smíšeným zbožím, drogerie-papírnictví, zahradnictví, najdeme zde stolárny, zámečnictví, výrobu garážových vrat a několik menších soukromých zemědělců. Obcí prochází dvě značené cykloturistické trasy, směřující na sever do Moravského Krasu a na jih do Památkové zóny bitvy u Slavkova.

Dětský koutek

Památky, pamětihodnosti:

Ve středu obce se nachází obecní úřad s kulturním zařízením a restaurace „Na Tvrzi“. Budovy jsou zrekonstruovány a dostavěny z bývalého panského dvora, tvrze a věznice, které patřily k panství Lichtenštejnů a v roce 1872 byly vykoupěny obcí za 8 000 zlatých. Koupě proběhla za účelem zřízení školy. Roku 1873 na Tři krále byla stavba po dokončení vysvěcena. Děti školu navštěvovaly až do roku 1903, kdy byla postavená nová školní budova. Místní název této části Kovalovic „Ve dvoře“ přetrvává i do současnosti. Dominantou obce je kaple zasvěcená svatému Petru a Pavlu. Stojí na místě původně dřevěné, později zděné zvonice z roku 1826, která byla pro zchátralost v letech 2000 - 2001 zbořena.

Kaplička na návsi

V části obce Stará Pošta se nachází tzv. Ruská kaplička, kterou dala údajně po napoleonských válkách v roce 1851 postavit ruská šlechtička. Pravděpodobně je tu pohřben jeden nebo snad dva z jejích příbuzných, důstojníků z řad ruské šlechty. Kapli obec opravila v roce 1995.

Dne 23. června 1928 zavítal na Starou Poštu prezident T. G. Masaryk. Uvítali ho zde zástupci naší obce spolu s Velešovickými a Holubicemi. Prezident navštěvoval moravská města a vesnice při příležitosti otevření výstavy „soudobé kultury“ v Brně.

Na budově školy je umístěn památník obětem druhé světové války.

Osobnosti:

Valentin Severa – starosta Kovalovic 1861 - 1881, zasloužil se o zřízení kovalovické školy a vybudování silnice k sousedním obcím Pozořice a Velešovice.

Antonín Celetka – první učitel obce Kovalovice 1872 - 1874

Alois Zavadil – působil v letech 1874 - 1904 jako nadučitel v Kovalovicích. Byl výborným sadařem a štěpařem. Jeho zásluhou byla dosázena všechna pustá místa, kolem cest a silnic, zahrady a zahrádky v širokém okolí.

Pankrác Krkoška – první redaktor Rovnosti, který vyučoval ve zdejší škole v roce 1884.

Kovalovice –vodní nádrž

Mokrá - Horákov

Obec Mokrá - Horákov leží asi 13 km severovýchodně od Brna. Obě části obce se nacházejí v členité, převážně zalesněné krajině jižní části Dražanské vrchoviny. Na území katastru Mokré i Horákova zasahuje chráněná krajinná oblast Moravský kras. Významným přírodním fenoménem území je oblast údolí Říčky. Toto území patří k ekologicky nejcenějším v okrese Brno-venkov. Název Mokrá je odvozen od přídavného jména mokrý. Obcí totiž protékal potok, který se na návsi rozléval v mokřad, jež dal základ pozdějšímu rybníčku. Název Horákov je patrně odvozen od vlastního jména Horák.

Z historie Mokré

První zmínka o Mokré pochází z roku 1350, kdy Albert z Černovic dal své manželce Jitce zapsat 100 hřiven věna na Mokré, v Černovicích a v Pišově. Rok 1350 však není s největší pravděpodobností datem vzniku vesnice. Datum založení Mokré můžeme klást na počátek 14. století, popř. o něco dříve. Koncem 14. století se vesnice dostala do držení kapituly sv. Petra v Brně a zůstala součástí jejího majetku až do roku 1848. V uvedeném roce sice kapitula přestala být majitelem vesnice, ale i nadále měla v držení les na katastru Mokré. Situace se změnila teprve po 2. světové válce, kdy byl les zestátněn.

Z historie Horákova

Nejstarší zmínka o Horákovu v zemských deskách pochází z roku 1371. Horákov býval původně samostatným panstvím s hradem. O horákovském hradě se dochovala jediná zpráva z roku 1464, kdy se mluví o polích, které dříve náležely k již pustému hradu. Horákovský hrad zanikl asi na konci 14. století za válek mezi markrabaty Prokopem a Joštem. V roce 1529 se uvádí les zvaný Hrad. Zbytky hradu jsou zachovány na ostrohu zvaném Nad Muchovou boudou. Je pravděpodobné, že hrad vznikl na místě pravěkého hradiska. Po zániku hradu si postavili držitelé vsi Herynkové ze Sloupna koncem 15. století v obci tvrz, která se připomíná ještě v roce 1548. Dlouho však nestála, neboť již v roce 1563 se mluví jen o pustém tvrzišti. Tvrz stávala přímo ve vsi, na jejím místě vznikly později dva selské domy (č. p. 6 a 7). Roku 1533 přešel Horákov do rukou Jana Kyjovského z Kyjovic, a tak se stal součástí panství kobylnického a později sokolnického. Na sklonku feudalismu přešlo sokolnické panství do rukou rodu Mitrovských, který je vlastnil až do konce 2. světové války.

Současnost

Po 2. světové válce byl proveden na katastru Mokré a nedalekých Hostěnic rozsáhlý geologický průzkum a jeho výsledkem bylo rozhodnutí o výstavbě cementárny. Se stavbou podniku bezprostředně souviselo i budování sídliště, a tudíž i prudký nárůst počtu obyvatel. Koncem roku 1968 vykazovala Mokrá asi 1 050 obyvatel, dnes je to zhruba dvojnásobek. Počet obyvatel Horákova se pohybuje kolem 500. Za velmi důležitý mezník ve vývoji obou částí obce lze považovat sloučení Mokré a Horákova, ke kterému došlo v roce 1976. Po odprašnění provozu cementárny v 90. letech počal růst zájem o stavbu či koupi rodinných domků v obci, neboť dokončení plynofikace v roce 1995 a snadná dostupnost z Brna jsou jistě pozitivní, díky nimž se Mokrá a Horákov stávají velmi zajímavými pro zájemce o bydlení poblíž Brna.

Mokrá - Horákov je také díky svému pěknému okolí poměrně hojně využívána k rekreaci. Jen na katastru Horákova je dnes registrováno více než

Dětské hřiště na sídlišti

200 individuálních rekreačních chat. Lesnaté okolí přímo vybízí k pěší turistice a cykloturistice.

Vyznavači cyklistiky zde mají k dispozici několik cyklotras, které pokračují jednak na území Moravského krasu, jednak do Památkové zóny bitvy tří císařů. V zimních měsících poskytují zdejší terény dobré podmínky pro lyžařskou turistiku.

Základní vybavenost obce, služby, podnikání

Z hlediska základní občanské vybavenosti splňuje Mokrá-Horákov vysoká kritéria. Na katastru Mokré se nachází mateřská škola, základní škola s kapacitou 350 dětí a jsou zde v současné době i dvě umělecké školy (pobočka ZUŠ Pozořice a soukromá umělecká škola Výuka umění). V rámci

Koupaliště

víceúčelovým sálem a klubovny. K pořádání větších společenských akcí (plesy, obecní hody...) slouží kulturní dům v Horákově. Mokrá - Horákov nabízí svým občanům řadu sportovišť (např. dvě travnatá fotbalová hřiště, tenisové, volejbalové a nohejbalové kurty, tělocvičnu a bazén v rámci ZŠ a posilovnu v přízemí zdravotního střediska). Od roku 2002 slouží obyvatelům i návštěvníkům Mokrý - Horákov obecní koupaliště s brouzdalištěm a dvěma hřišti na plážový volejbal. V dohledné době by měl nabídku sportovišť rozšířit ještě atletický areál poblíž ZŠ. Vedle pošty, několika provozoven kadeřnictví a autoopravy najdeme v obci také např. zlatnictví či sklenářskou provozovnu. Mokrý - Horákov má poměrně hustou síť obchodů a pohostinství. Na katastru se dokonce nachází i školici a rekreační středisko s kapacitou 22 lůžek. Největším průmyslovým podnikem na území obce je cementárna a vápenka Mokrý, která v současné době poskytuje cca 350 pracovních míst. Většinu zdejší zemědělské půdy obhospodaruje ZD Agropod Podolí, které zaměstnává asi 50 lidí. Z dalších podniků lze uvést např. firmu TASY (pneuservis a recyklace pneumatik), která funguje od roku 1991 a nabízí kolem 20 pracovních míst, výrobu nábytku v Horákově, pilu tamtéž, stolařství, klempířství, zámečnictví...

Památky a pamětihodnosti

Nejvýznamnější archeologickou lokalitou na katastru obce Mokrý je jeskyně Pekárna, v níž byly nalezeny důkazy osídlení lokality již v období mladšího paleolitu (asi 40 - 10 tis. let př. n. l.). Jeskyně Pekárna se stala předmětem zájmu mnoha amatérských i profesionálních archeologů již od konce 19. století. Ke značné proslulosti této archeologické lokality přispěl zejména profesor Karel Absolon, který zde prováděl velmi intenzivní průzkum v roce 1927. Velmi cenný a zcela ojedinělý je nález kosti s rytinami bizonů a koní. Také Horákov patří z hlediska archeologického k velmi významným lokalitám. I zde nacházíme důkazy o osídlení už ve starší době kamenné. Nejdůležitější archeologickou lokalitou na katastru Horákov je bezesporu místo zvané Hlásnica (poblíž horákovské hájovny), které už v letech 1895 - 1896 prozkoumal tehdejší ředitel reálky v Telči Karel Maška. Výsledkem jeho zkoumání byl nález bohatě vybaveného hrobu z doby halštatské (starší doba železná, asi 750 - 400 př. n. l.). Tento nález dal název celé archeologické kultuře - kultura horákovská.

Nejstarší budovou v Mokrý je drobná klasicistní kaple, která vznikla s největší pravděpodobností na počátku 19. století a byla snad zasvěcena svaté Barboře (některé prameny uvádějí jako patronku svatou Kateřinu). Stavba je památkově chráněná. Druhou památkově chráněnou budovou v obci je kaple sv. Gotharda v Horákově. Kaple pochází z roku 1898 a je zasvěcena patronu Horákov. Trojici kaplí Mokrý - Horákov uzavírá kaple Proměnění Páně, kterou v roce 1909 zbudovali občané Mokrý.

zdravotního střediska v Mokrý fungují celkem 4 ordinace (lékař pro děti a dorost, lékař pro dospělé pacienty, zubní lékař a gynekolog). Všem občanům Mokrý - Horákov je od roku 1998 k dispozici výdejna léků. V roce 2001 byla dokončena nákladná přestavba budovy bývalé školy v Horákově pro potřeby domu s pečovatelskou službou se 16 bytovými jednotkami. V současné době probíhá rekonstrukce bývalé uhelné kotelny v Mokrý. V opraveném přízemí našel své prostory sbor dobrovolných hasičů, zbývající část slouží jako obecní dílny. V těsné blízkosti je také umístěn ekologický sběrný dvůr, který zahájil svůj provoz počátkem roku 2004. Po dokončení celé rekonstrukce kotelny by v 1. patře měla najít nové prostory obecní knihovna s internetovou čítárnou,

Kaple Proměnění Páně

Pozornost zaslouží i obě bývalé školy. Budova školy v Mokré pochází z roku 1900 a slouží dnes potřebám ZUŠ, horákovská škola byla postavena v roce 1912 a dnes funguje jako dům s pečovatelskou službou. Podobně jako většina českých a moravských vesnic mají Mokrá i Horákova každá svůj pomník obětem 1. a 2. světové války.

Nejvýznamnějším stromem v obci je lípa srdčitá, která roste poblíž Jelínkova mlýna na Říčkách. Odhaduje se, že byla vysazena kolem roku 1600.

Osobnosti

PhDr. Michael Vaňáček (1908 – 1969), nar. v Mokré, autor dosud jediné ucelené knižní publikace o Mokré (Mokrá u Brna, 1970), historik bitvy tří císařů (Francouzové a Morava v době koaličních válek)

Prof. MUDr. Jan Šumbera (1915 – 1995), nar. v Horákově, průkopník kardiorevmatologie u nás, zakladatel kardiorevmatologického oddělení Fakultní dětské nemocnice v Brně, přednášel dětské lékařství posluchačům Lékařské fakulty v Brně, autor několika desítek odborných publikací

Prof. RNDr. Josef Havel (nar. 1940 v Horákově), vedoucí katedry analytické chemie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, autor řady odborných publikací

František Pejřil (nar. 1947), v letech 1998 – 2002 člen Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, člen Rady pro rozhlasové a televizní vysílání od roku 2003

Martina Klinková-Severová (nar. 1975), v letech 1993 – 2003 sólistka operetního souboru ND Brno, nyní sólistka Městského divadla Brno

Výhled do krajiny od horákovské myslivny

Podolí

Obec Podolí u Brna se rozkládá pod jižními svahy Dražanské vrchoviny, po obou stranách potoka Říčky; východně od Brna, kde sousedí s jeho předměstskou částí Líšeň. Nadmořská výška středu obce je 238 m. Katastrální území má rozlohu 625 ha a žije zde 1 007 obyvatel.

Z historie po současnost

Území obce bylo osídleno nepřetržitě již od pravěku. Archeologický výzkum prováděný zde v několika etapách potvrdil svými nálezy osídlení od doby kamenné (tedy před 3 mil. let), přes bronzovou, halštatskou, laténskou, římskou, stěhování národů, slovanské období a období středověku. Vykopávky z roku 1907 přinesly natolik významné nálezy, že názvem podolská kultura byla označena celá jedna kultura pozdní doby bronzové (asi 800 až 700 let před n. l.). Odkryté pohřebiště v Podolí se 145 prozkoumanými hroby (asi čtvrtina celého pohřebiště) se řadí k největším na Moravě a je po Brně-Obřanech druhým nejrozsáhlejším pohřebištěm středodunajských popelnicových polí.

Dosud nejstarší známou písemnou zmínkou o Podolí je latinsky psaný pergamen z 24. září 1237, papežská bula Řehoře IX., jímž bere v ochranu Zábřevický klášter s jeho obcemi, mezi kterými je jmenováno Podolí. Dokument je uložen v Moravském zemském archivu v Brně. Podolí se původně skládalo ze dvou částí. Byla to Kříčeň, která ležela na levém břehu Říčky a Podolí. Obě části vsi vystřídal během 13. a 14. století několik vlastníků. Nejvýznamnějším z nich byla od r. 1369 kapitula sv. Petra, která obě části spojila do jedné vsi a učinila ji později úředním sídlem svého panství. V roce 1851 byl změněn název kapitulního velkostatku sv. Petra na Velkostatek Podolí.

Obec ležela na staré silnici spojující obě přední moravská města Brno a Olomouc. Prosperitě obce a celého panství pak velmi uškodilo, když ve dvacátých letech osmnáctého století byla nová císařská silnice vedena jižním směrem mimo obec.

V letech 1792 – 1795 postavila kapitula sv. Petra v obci zámek. Vlivem nestabilního podloží, na kterém byl zámek postaven, však začalo docházet k tvoření trhlin ve zdivu a statika stavby byla ohrožena. Proto bylo v roce 1869 přistoupeno ke stavebním úpravám, při kterých byla odstraněna věž se zvony a hodinami. Zámek je dnes sídlem obecního úřadu.

Již deset let po dokončení stavby zámku se přehnala okolím obce vojska armád, které se utkaly v bitvě u Slavkova. Tato doba zanechala v celém kraji velké škody. Největší zkázu přinesl Podolí 20. listopad 1805. Po slavkovské bitvě byl počátkem r. 1806 proveden soupis škod, který jen na majetku vrchnosti činil 32 071 zlatých. Na památku bitvy u Slavkova (2. prosince 1805) byl na vrcholu kopce Žuráň, tedy v místě, ze kterého císař Napoleon velel svému vojsku, postaven v roce 1930 památník. Na kvádru z leštěné žuly je umístěna bronzová deska, jejíž reliéf zobrazuje mapu bojiště s rozmístěním armád a císařovo svolání: „Vojáci! Můj národ přivítá vás s radostí a stačí, řeknete-li: Byl jsem v bitvě u Slavkova, aby se odpovědělo: Hle hrdina.“

Ve vesnicích, které byly majetkem statku sv. Petra, byl zprostředkujícím orgánem vrchnosti s poddanými obecní úřad. V čele stál vždy rychtář, pod ním purkmistr a ostatní členové úřadu, kteří byli v Podolí tři a nazývali se konšelé. Obecní úřad měl poměrně rozsáhlou policejní a soudní kompetenci. Vážnost důležitým listinám vystaveným obecním úřadem dávala pečeť Podolská s vyobrazením ptáka na větvi a letopočtem 1644. Patří k nejstarším obecním pečetím v okolí Brna.

Budova základní školy pochází z roku 1877, po několika rekonstrukcích a rozšířeních slouží svému účelu dodnes. 28. listopadu 1948 byla v budově otevřena i mateřská škola. V roce 1910, spolu se zájezdním hostincem Pindulka, poskytla škola prostory k uspořádání Hospodářsko - živnostensko - průmyslové výstavy, která svým významem daleko překročila hranice regionu. Celkem 188 vystavovatelů zaslalo své exponáty z 35 míst Moravy, Čech a Vídně.

Nepřehlédnutelnou dominantou obce se stal kostel sv. Jana Nepomuckého, který byl zbudován velkým úsilím podolských občanů a vysvěcen 7. května 1899. Velká rekonstrukce jeho interiéru byla

Kostel sv. Jana Nepomuckého

provedena v r. 1996 a novou střechu a věž dostal v r. 1999. Kostel se může pochlubit výbornou akustikou, která umožňuje nádherný zážitek i při pořádání koncertů.

Kříž na Nové hoře

Podolské, tedy zpěvný pták, sedící na větvi. Prapor byl 20. 9. 2003 slavnostně vysvěcen v místním kostele.

Od r. 1992 udržuje Podolí partnerské vztahy s francouzskou obcí Ay-sur-Moselle, kde byla dne 1. 6. 2002 otevřená dlouhodobá výstava, kterou prezentovala Jižní Morava své krásy a kulturní bohatství. Obec Podolí zde vystavovala výrobky svých občanů a sochařská díla podolského rodáka Rudolfa Březy. Od r. 2001 obnovila obec také přátelské vztahy se slovenskou obcí Kuchyňa. Podolí je součástí Mikroregionu Rokytnice a Svazku Šlapanicko.

V posledních letech se do obce vrátily tradice jako je pálení čarodějnic, ostatky, krojované hody a o vánočních svátcích se uskutečňuje „Živý Betlém“. V obci působí spolky sdružené v České obci sokolské a Českém svazu tělovýchovy. Pod Českou obcí sokolskou je v obci sdružena Tělocvičná jednota Sokol Podolí, jejímž sportovním stánkem je Sokolovna Podolí. Hraje se tu volejbal, sálová kopaná, rekreační kopaná, basketbal, provozuje se turistika. Pod Českým svazem tělovýchovy je v obci sdružena Tělovýchovná jednota Sokol Podolí, jejímž hlavním sportovištěm je fotbalové hřiště. Fotbalový oddíl hraje okresní přebor mužů, basketbalový oddíl okresní přebor mužů II. třídy, činný je volejbalový oddíl.

V červnu 2003 schválil Parlament České republiky znak a obecní prapor. Návrh znaku byl vytvořen z pečeti

Základní vybavenost obce, služby, podnikání

V obci je pošta, zdravotní středisko (ordinace pro dospělé, zubní ordinace, poradna pro děti), 1. – 5. ročník základní školy, mateřská škola, místní knihovna s veřejnou internetovou stanicí, kadeřnictví, krejčovství, výroba nábytku, oprava aut, oprava bot, taxislužba, dva obchody se smíšeným zbožím, prodejna potravin, pohostinství, restaurace. Zemědělskou půdu v Podolí i okolních obcích obhospodaruje zemědělský podnik Agropod.

Památky a pamětihodnosti

Žuráň – návrší v katastru obce – umělá zemní mohyla, vybudovaná na hrobech z období stěhování národů v 5. - 6. století našeho letopočtu. Archeologové zde objevili různé předměty i vzácné umělecké ozdoby. Rituál pohřbu prokazoval vlivy langobardské a svědčil o pohřbu pozůstatků významného bojovníka (snad dokonce langobardského krále Wacha) Dalším významným obdobím pro Žuráň byla Bitva u Slavkova v r. 1805, kdy z tohoto místa velel svému vojsku císař Napoleon. Žuráň je exeterritoriálním územím Francie v ČR.

Kostel sv. Jana Nepomuckého – kulturní památka, v jeho areálu je i barokní socha sv. Floriána, sv. Františka Xaverského, sloup Nejsvětější Trojice z r. 1882 a kříž.

Krásná je socha sv. Jana Nepomuckého z r. 1722 před obecním úřadem a vzácné jsou dva smírčí kameny obci. Pomník obětem I. světové války, umístěný před apsidou kostela, zhotovil v roce 1921 sochař a legionář Rudolf Březa. Naproti stojí obětem II. světové války - padlým sovětským vojákům i zahynulým občanům Podolí, z roku 1965. Katastr obce také zdobí řada křížů, většinou u polních cest.

Památník padlých v první světové válce

Nově byl v roce 2003 zrekonstruován dřevěný „Červený kříž“ v lokalitě Nová Hora, odkud je krásný výhled do krajiny.

Osobnosti

Obec Podolí je rodištěm sochaře Rudolfa Březy (1888 – 1955). V místní Galerii jsou vystavena jeho sochařské díla. Vstup spolu s přednáškou je možný po předchozí domluvě.

Přírodní zajímavost

Slepencový útvar Horka zdaleka viditelný při cestě z Brna po staré „císařské“ silnici je chráněnou přírodní památkou. Důvodem ochrany jsou ladní suchomilná a teplomilná společenstva s výskytem chráněných rostlinných druhů jako je koniklec velkokvětý a zvonek sibiřský. Pozoruhodná je i mohutná lípa rostoucí před budovou obecního úřadu.

Žuráň – památník bitvy u Slavkova

Pozořice

Pozořice leží asi 15 km východně od Brna na rozhraní Vyškovské brázdy a Dražanské vrchoviny při křížení silnic Tvarožná - Pozořice - Rousínov a Holubice - Pozořice - Ochoz.

Z historie po současnost

První písemně doložená zmínka o Pozořicích pochází z roku 1318, kdy se na papežské listině objevuje jméno majitele panství Půty z Pozořic, pána na Vildenberku. Hrad Vildenberk stál na kopci v lese východně Pozořic, jeho mohutné valy jsou i dnes dobře patrné. K hradu přináležely vesnice Pozořice, Šumice, Kovalovice, Korolupy, Holubice, Čechyně, Kroužek, Vítovice, Velešovice a Hostěnice.

Pozořice byly již od pradávna přirozeným správním centrem, městysem s právem tržním i hrdebním. Byl zde feudální dvůr, soustředilo se tu řemeslo, obchod, sídlila zde farnost i škola.

Dnešní Pozořice tvoří dvě dříve samostatné obce - Pozořice a Jezera. Obec Jezera byla založena roku 1710 na panské mytině a nazvána podle hojných okolních jezírek. S Pozořicemi byla administrativně sloučena v roce 1942.

Socha sv. Václava

vychází z navrženého obecního znaku.

Pozořice jsou východiskem k návštěvě přírodního parku Říčky a chráněné krajinné oblasti Moravský kras. Nedaleko leží také slavné slavkovské bojiště, kde se odehrála bitva tří císařů (1805).

Celou severní část katastru Pozořic, celkem dvě třetiny celého území, zaujímají krásné dubové a bukové lesy. V zimním období se sněhovou příkrývkou jsou ideální pro turistické výlety na lyžích, v létě pro procházky, výlety na kole a sbírání hub.

Bohatá je v obci spolková činnost: oddíl kopané SK Pozořice - v současné době hrají organizované soutěže 2 mužstva dospělých (A + B), dorostenecké družstvo, žáci a od letošního ročníku nově také žákovská přípravka, Orel, Junák, tělocvičná jednota Sokol je zaměřena na rekreační a kondiční cvičení jako je volejbal, basketbal, aerobik, pohybové cvičení pro starší ženy, kurzy

Od roku 1371, kdy Půta z Vildenberka své panství prodal moravskému markraběti Janovi, se jeho majitelé střídali až do roku 1637, kdy je zdědil Maxmilián z V majetku Lichtenštejnů zůstalo pozorské panství až do parcelace po první světové válce, lesy do roku 1945, kdy jim byly znárodněny.

Pověst vypráví, že jméno Pozořice bylo odvozeno od volání poustevníka, který z kopce Poustka upozorňoval loupeživé rytíře na hradě Vildenberku, že přicházejí říčští kupci. Volal: „Pozor, říčští jedou!“ Jiná verze říká, že říčští byli lapkové, kteří přepadali zdejší obce, a vildenberští rytíři je právem zneškodňovali. Věrohodnější se jeví, že název Pozořice vznikl od osobního jména Pozor, někdejšího zakladatele obce.

V historických pramenech je dochována pozořická pečeť z roku 1737 s vyobrazením patronky kostela a obce Panny Marie. V roce 1998 přijalo zastupitelstvo obce návrh na obecní znak a prapor, který byl obci po schválení Parlamentem ČR dne 4. 6. 1998 předán předsedou poslanecké sněmovny ing. Milošem Zemanem. Obecní znak tvoří dělený štít, v horním stříbrném poli dva zelené lipové listy, v dolním červeném poli lilie a pod ní srpek měsíce - vše stříbrné. Lilie spolu se srpkem měsíce jsou

symbolem nanebevzetí a dva lipové listy značí aleje lip, po nichž zůstaly názvy dvou ulic v obci. Obecní prapor

Náměstí

sebeobranu pro mládež, florbal, turistika. Obecně prospěšná společnost Větrák je zaměřená na výchovu a vzdělávání o přírodě, krajině, ekologii a o životním prostředí. Občanské sdružení Veverka

Základní vybavenost obce, služby, podnikání

V obci se nachází obecní úřad s matrikou a stavebním úřadem, římskokatolický farní úřad, hřbitov, obecní policie, obecní knihovna, pošta, profesionální stanice Hasičského záchranného sboru, nová budova provozního střediska Vodárenské akciové společnosti, Lisovna plastů K+S, Exterier Beton, Messe Service International, Technoconsult, Obima, zdravotní středisko se třemi praktickými lékaři pro dospělé a jedním pro děti a mládež, dvěma zubními lékaři, ženským lékařem a rehabilitací, masáže, základní škola, mateřská škola, základní umělecká škola, restaurace U žabáka, Fanda, Apetito, Pohostinství u Divíšků, diskoklub v nové budově zámečku. Obchodní činnost zabezpečují obchody v bývalém nákupním středisku (samoobsluha, řeznictví), potraviny U Sedláků, potraviny Marie, Masna a uzeniny Kunc, smíšené zboží Müller, drogerie Gregor, obuv a textil Jouris, textil Smílková, textil Skládaná, cukrárna Zrnečková, zlatnictví, prodejna hospodářských potřeb Pronachem, prodejna potřeb pro chovatele. Další služby poskytuje např. tiskárna Presspo, čalounictví Nezvalová, zahradnictví Barša, sklenářství Červený, čistírna Zrnečková, kadeřnictví Jana Filipová, Růžena Ftačnicková, Naďa Svobodová, salon Kouzlo. K prvkům občanské vybavenosti patří mimo jiné dům s pečovatelskou službou, kulturní zařízení Dělnický dům, orlovna, sokolovna a fotbalové hřiště se zázemím.

Pozořické hody

Památky a pamětihodnosti

K nejvýznamnějším památkám v obci patří barokní farní kostel Nanebevzetí Panny Marie dokončený v roce 1724, fara s kaplankou z roku 1730, bývalý zámek a pošta, domy č. p. 53 a 121 s žundry, v nichž byly původně umístěny sochy svatých Josefa a Františka, resp. Petra a Pavla, sousoší Ukřižování před kostelem, sochy okolo kostela na starém hřbitově, sochy sv. Jana, Floriána, Kajetána a Václava V Zámku, socha rudoarmějce na náměstí, svatého Václava před orlovnou, pomník padlým s Masarykovou bustou na Jezerech. Mimo zastavěnou část obce leží zbytky již zmíněného gotického hradu Vildenberka a nedaleko vítovické hájovny torzo gotického hrádku Hradišček, někdejší sídlo vládků z Hradiska.

Osobnosti

Farář Bartoloměj - působil v Pozořicích v letech 1332 - 1347, byl také olomouckým kanovníkem.

Farář Josef Xaver Leffler - působil zde v letech 1720 - 1774. Za něj byla dokončena stavba nového (současného) kostela, postavena fara a hospodářská stavení, sýpky, založil také farní zahradu.

Farář Ladislav Vrbňák - byl za svoji dlouholetou službu (1971 - 1994) jmenován zastupitelstvem obce čestným občanem Pozořic.

Brigádní generál František Smejkal (1890 - 1942) - nositel řady vojenských vyznamenání popravený 6. 11. 1942 v Berlíně

Josef Žalman (1884 - 1947) - zakladatel moderní české myslivosti, který v Pozořicích působil od roku 1926 až do konce života.

Čestnými občany Pozořic byli v roce 1992 jmenováni účastníci zahraničního odboje pplk. František Doležal a in memoriam plk. Miroslav Slavík, pplk. Vlastimil Zahradníček, npor. Václav Neužil, npor. Josef Kamenický, por. František Rozprým.

O historii Pozořic a jejich okolí psal ve svých dílech spisovatel František Neužil (Plemeno Hamrů, Prsten).

Akad. sochař Metoděj Kocourek – regionálně významný sochař.

Historický objekt měšťanské architektury na náměstí

Sivice

Obec Sivice se nachází přibližně 15 km východně od Brna na úpatí Dražanské vrchoviny. Žije zde 980 obyvatel, katastr má výměru 725 ha. Leží v nadmořské výšce 274 m, nejvyšší vrchol Velká baba dosahuje výšky 420 m. Katastr obce hraničí s obcemi Hostěnice, Pozořice, Holubice, Tvarožná a Mokrý Horákov.

Z historie po současnost.

Obec Sivice je součástí nepřetržitě osídleného území od mladší doby dodnes o čemž svědčí řada archeologických nálezů v území.

První zpráva o Sivicích pochází z roku 1251, kdy Jeroným z Lomnice sděluje rychtáři v Brně, že částku, kterou mu dluží, zaplatí z desátek, které dostává ze své obce Sivic. První kronikář Sivic Jan Bajer zaznamenal tuto nejstarší zprávu v obecní kronice. První potvrzená zmínka o obci Sivice je doložena originálními listinami z roku 1317, kdy Kateřina z Deblína, vdova po Tasovi z Lomnice darovala ves klášteru svaté Anny v Brně. V majetku kláštera zůstala obec až do roku 1782, kdy po zrušení kláštera ji kupuje hrabě z Ditrichštejna. Jeho dědici se posléze stali Mitrovští z Mitrova, kteří byli posledními majiteli panství.

V obci byl opevněný zemanský dvůr Mikuláše ze Sivic. Obyvatelé se zabývali převážně zemědělstvím, vinařstvím a pěstováním ovoce. Sivice, které měly výhodnou polohu, se značně rozrostly na počátku 17. století. Jednak se nacházely v blízkosti Brna, jednak tudy vedla významná kupecká stezka cesta z Brna do Olomouce. Před 30-letou válkou (1618 - 1648) tu stálo 38 domů, k vesnici patřilo 976 měřic polí a 77 měřic vinic. Z doby třicetileté války se dochovaly příkop a valy na Perku, zbytky švédského opevnění.

Roku 1738 vypuklo na jižní Moravě povstání, proti nedodržování patentu o uvolnění roboty,

vydaného císařem Karlem VI. Sivičtí se k povstání připojili a odmítli robotovat. Po

potlačení povstání byl vůdce povstání zabrán majetek, ostatní byli krátce uvězněni na Špilberku. Obec strádala při obsazení pruskými vojsky v zimě roku 1742 při obléhání Brna, prošla tu francouzská a ruská vojska, která se utkala v bitvě u Slavkova v roce 1805, pruská a rakouská vojska v prusko-rakouských válkách v roce 1866. Následek této války byla cholera epidemie, při které zahynulo 54 osob. Válečná tažení znamenala vždy velká strádání pro obyvatele obce.

Kaplička na návsi

Pozořice. K opětovnému osamostatnění došlo v roce 1990.

V roce 1960 byla v katastru obce zahájena výstavba cementárny, která negativně ovlivnila životní prostředí v obci. V roce 1961 byl postaven kulturní (později obecní dům), kde sídlí obecní úřad. Budova slouží také veškerému kulturnímu a společenskému dění v obci. Od roku 1990 prochází

Základní škola

Přes válečné útrapy se obec úspěšně rozvíjela. V lese za obcí se byly v provozu dva kamenolomy, pracovaly zde také dvě cihelny, obecní, zrušená roku 1862 a soukromá která pracovala od roku 1903 do roku 1921. Na Perku stála obecní sýpka, od roku 1856 větrný mlýn. V roce 1888 byla v obci vystavěna škola, která byla v letech 1906 a 1914 rozšiřována. V roce 1979 přešla výuka žáků od 1. do 9. ročníku do základní školy v Pozořicích, školní budova sloužila pouze předškolním dětem jako mateřská školka. Výuka na prvním stupni základní školy v Sivicích byla obnovena v roce 1990.

V době 2. světové války - v letech 1942-1945 byly Sivice součástí Pozořic. V roce 1946 získali opět samostatnost. V roce 1976 byly Sivice současně s obcemi Viničné Šumice, Kovalovice a Hostěnice sloučeny pod správu Místního národního výboru

postupnou rekonstrukcí. V roce 2003 byla dokončena přístavba, v roce 2004 upraven i přilehlý venkovní prostor. V roce 2004 získali Sívce titul vesnice roku v Jihomoravském kraji. Slavnostní vyhlášení výsledků soutěže bylo zahájeno mší svatou, kterou sloužil brněnský biskup Vojtěch Cikrle. Atmosféru celé akce podpořili stárci a stárky v krojích, kromě průvodu obcí uspořádali večerní zábavu „Kácení máje“. Akci doprovázela Divácká kapela, která současně oslavila 120. výročí od svého vzniku.

Společenský život

Obec podporuje činnost spolků a jejich kulturní a společenské aktivity. Svobodná mládež pořádá v obci hody, které se konají poslední neděli v srpnu- na sv. Rocha. Sbor dobrovolných hasičů pořádá okrskové hasičské soutěže a také se významně podílí na společenském životě v obci. Aktivně pracuje kulturní komise při obecním úřadě, pořádá koncerty, výstavy a organizačně zajišťuje kulturně společenské akce. Vznikl sportovní klub „Grušáci“, nejaktivnější je oddíl florbalu. Ekologické zaměření má nově vzniklé sdružení Tilia...Zahrádkáři pořádají výstavy ovoce a zeleniny, ochutnávky vína a

Krojovaná děvčata a stárci

zajišťují pro občany Sivic a okolních obcí moštování ovoce. Svaz invalidů organizuje sběr železného šrotu a také zájezdy – nejen pro seniory.

Společenský život v obci odstartuje hned po novém roce plesová sezóna, kterou uzavírají ostatky. Ty se v Sivicích konají tradičně v úterý před škaredou středou. Průvod masek projde obcí a večer následuje zábava s pochováním basy. K jině dávno zapomenutým zvykům patří hrkání o velikonočních. Řehtačky a trakaře nahrazují od zeleného čtvrtka do bílé soboty zvony. Obnovenými tradicemi je pálení čarodějnic a martinská zabíjačka. Škola pořádá vánoční jarmark spojený s rozsvícením vánočního stromu, besídky ke dni matek, den dětí a další akce pro naše nejmenší.

Památky a pamětihodnosti

Přímo na návsi se v místě někdejší zvonice nachází kaple. Dřevěná zvonice byla v roce 1868 přestavěna na zděnou, k ní v roce 1927 přistavěna šatlava a kolna na obecní kočár. Za vydatné pomoci občanů byla v roce 1992 opravena střecha a fasáda, v roce 1997 pořízen nový bronzový zvon, v roce 1998 věžní hodiny. Kaple je zasvěcena sv. Rochu.

Postupně jsou opravovány i další památky. V roce 2000 byl zrekonstruován barokní kříž z roku 1772 nacházející se u silnice do Tvarožné. V blízkosti kříže je další-zřejmě nejstarší památka v obci – smírčí kámen. Další registrovanou památkou jsou Boží muka. V roce 2003- při příležitosti stého výročí založení Sboru dobrovolných hasičů v obci byla restaurována socha sv. Floriána- patrona hasičů-z roku 1894. V roce 2004 byl opraven kříž „Za Brankou“. V Jubilejním roce 2000 postavili členové a příznivci KDU-ČSL drobnou sakrální stavbu s názvem „Setkání“, jejíž dominantní součástí jsou vitráže symbolizující Svatou Trojici

Sportovní areál

V roce 2003 získala obec dotaci z fondu Evropské unie na výstavbu nového sportovního areálu. Tato investiční akce byla realizována v roce 2004. Vzniklo univerzální hřiště s umělým povrchem, fotbalové hřiště, víceúčelová plocha, dětské hřiště, objekt zázemí areálu – šatny. Projekt zahrnoval také rekonstrukci a přístavbu hasičské zbrojnice. Areál byl slavnostně otevřen 4.října 2004.

Příroda

Třetinu severní části katastru Sivic zabírají lesy, které navazují na souvislý komplex lesů Dražanské vrchoviny. Vyskytují se

Stará hrušeň šmigule

zde porosty s převahou dubů a zachovalé lužní porosty jasanů a olší v nivě Roketnice. Stará hrušeň, rostoucí v trati Nové hory, byla v rámci mikroregionu vyhlášena stromem roku. Jde o starou krajovou odrůdu letních hrušek zvanou šmigule. Významným koloritem kraje jsou i vinice na teplých svazích úpatí Drahanské vrchoviny. Ve spolupráci se Zemědělskou vodohospodářskou správou byla provedena revitalizace potoka v jižní části katastru s navazující výsadbou dřevin.

Co v obci najdeme

V obci je základní škola, jejíž součástí je i mateřská škola a školní jídelna, kde se vaří obědy také pro důchodce. V obecním domě sídlí kromě obecního úřadu knihovna s veřejným internetem. Široké veřejnosti slouží vnitřní i vnější prostory Obecního domu a nově vybudovaný sportovní areál. Občerstvení poskytuje „U groše“, potraviny lze nakoupit v prodejně „U Buchtů“. Na sivickém katastru se nachází výrobní závod a.s. Českomoravský cement. V areálu bývalého zemědělského družstva se rozvinulo několik podnikatelských aktivit výrobního charakteru. Zastoupena jsou také řemesla – stolařství, kovářství, specialitou je houslařská dílna. Obcí prochází značená cyklistická trasa směřující na sever do Moravského krasu, na jih do památkové zóny slavkovského bojiště.

Tvarožná

Tvarožná, obec na úpatí jižních výběžků Dražanské vrchoviny, leží asi 10 kilometrů východně od moravské metropole Brna. Obec se nachází v nížině, kterou protéká Pozoříčský potok. Centrem obce je široká náves s porostem různých dřevin, převážně však jírovců (kaštanů), lip srdčitých, topolů a jasanů.

Jih katastrálního území protínají dvě významné komunikace. Je to státní, dříve císařská silnice, jejíž budování spadá do doby vlády císařovny Marie Terezie a dálnice Brno - Olomouc, budovaná v 80. letech minulého století. Katastrální území obce má rozlohu 883 ha a žije zde 1 145 obyvatel.

Z historie po současnost

Obec Tvarožná má svůj původ ve dvou původně samostatných osadách Tvarožnice a Važanice. Jméno obce je vyčerpávajícím způsobem popsáno Janem Skutilem v knize 700 let Tvarožné u Brna, vydané v roce 1988.

Území obce i její okolí bylo osídleno již v nejstarších obdobích, o čemž svědčí archeologické nálezy z mladší doby kamenné, stejně jako z doby bronzové a z období stěhování národů.

První písemná zmínka o Tvarožné pochází z roku 1288 v listině krále Václava II. Tehdy to ještě byly vesnice Tvarožnice a Važanice. Sloučily se v průběhu 15. století pod názvem Twaroschna.

Katastrální území tvoří úrodná pole, sady, vinice, louky a lesy v severní části katastru. Tvarožná vždy byla obcí zemědělců a řemeslníků, později továrních dělníků, docházejících za prací do Brna. Dokládá to i zemědělské nářadí, vyryté na staré obecní pečeti z roku 1733, ze které vychází i novodobý znak a prapor obce.

Obec postupně patřila různým vlastníkům. V roce 1713 koupili Tvarožnou Freyentelsové, jejichž předek Martin Pruskauer byl potomkem selského rodu z Tvarožné. V roce 1819 zdědil Tvarožnou rod Belcredi, který zde vlastnil poplužní dvůr až do parcelace v roce 1924.

Přírodní dominantou obce je návrší Santon, jehož vrchol je chráněnou přírodní památkou. Název pochází od francouzských vojáků z roku 1805, kdy byl Santon opěrným bodem levého křídla francouzské linie v památné bitvě u Slavkova, ve které byla Tvarožná jednou z výrazně postižených obcí bojiště. Nejvíce byl zasažen kostel, který se připomíná již v roce 1455.

V obci působí Sbor dobrovolných hasičů (oficiálně od roku 1891, stříkačku obec vlastnila již v roce 1831), TJ Sokol (založený v roce 1910), chovatelé, myslivci, chrámový sbor a hudební skupiny Lehká noha a Tamburáši. Je zde Obecní úřad s matrikou a obřadní síní, pošta, hasičská zbrojnice a sběrné středisko komunálního odpadu. Pro pořádání kulturních a společenských akcí slouží víceúčelový areál kulturního domu Kosmák s hřištěm s umělým povrchem. Travnaté hřiště pro kopanou je pod návrším Santon. Ve Tvarožné jsou tradice přehlídky dechovek, hody, soutěže SDH i sportovní soutěže, atletická olympiáda škol a předpoutová olympiáda pro mládež, skautská Šprýmiáda, koncerty populární i dechové hudby a další.

Zvláštností celostátního a mezinárodního významu jsou tradiční rekonstrukce bitevních scén pod Santonem, pořádané každoročně ve výroční dny bitvy tří císařů.

Rekonstrukce bitvy u Slavkova

Kostel sv. Mikuláše

Turistickou atrakcí je diorama s expozicí, připomínající bitvu u Slavkova z 2. 12. 1805, umístěné na obecním úřadě.

Obcí prochází značená cyklotrasa a tematická naučná stezka bitvy u Slavkova.

Vybavenost obce, podnikání,

Obec je centrem farnosti, do které patří i Velatice a Mokrá-Horákov. U kostela je hřbitov, základní škola s pobočkou ZUŠ Pozořice a mateřská škola. V budově mateřské školy je ordinace obvodního lékaře a zubní ordinace.

Obec má vybavenost na solidní úrovni. Vodovod, rozvod zemního plynu, obchody, je zde restaurace U Havlů, hospoda U Šírů a bistro Žárovka II.

Ve Tvarožné pracuje celá řada řemeslníků a firem. Zemědělský podnik Bonagro a.s. obhospodařuje největší část zemědělské půdy v obci. Na části katastrálního území leží závod Cementárna Mokrá, Českomoravský cement a.s.

Památky a pamětihodnosti

Na vrcholu Santonu stojí kaple P. Marie Sněžné, do současné podoby upravená v roce 1832, bitvu v roce 1805 připomíná kopie francouzského kanonu typu Gribeauval.

Další dominantou obce je novogotický kostel sv. Mikuláše, vybudovaný na místě staršího kostela v roce 1881 za působení faráře a spisovatele P. Václava Kosmáka.

Ve Tvarožné je řada dalších drobných památek z různých historických období. Jedná se o pomníky, pamětní desky a kříže, připomínající významné osobnosti a události, související s historií a osobnostmi obce. Jsou to například socha sv. Jana Nepomuckého, pomník Václava Kosmáka, pomník padlým v 1. světové válce, pomníky spjaté s bitvou u Slavkova, pamětní desky, připomínající Emila Kalába a Julia Antoše a sousoší Tři Venuše od místního umělce doc. Vladimíra Drápal.

Osobnosti

Václav Kosmák (1843 - 1898), farář a spisovatel

Emil Kaláb (1889 - 1932), legionář a spisovatel

Stanislav Veselý (1900 - 1945), starosta

Josef Liškutín (1910 - 1957), generálmajor a lékař

Julius Antoš (1898 - 1974), kapelník Antošovy dechovky

Vladimír Drápal (1922), malíř, grafik a sochař

Kopie kanonu typu Gribeauval, v pozadí kaple P. Marie Sněžné

Příroda

V katastru Tvarožné se nachází přírodní památka Santon, charakteristická výskytem zvláště chráněných druhů rostlin jako je na příklad koniklec velkokvětý, divizna brunátná, večernice smutná.

Na okraji obce roste krásný břek obecný (stáří asi 100 let, výška 11 m, obvod 217 cm), který se dostal i mezi 12 finalistů v anketě strom roku 2004.

Velatice

Obec Velatice leží asi 10 kilometrů východně od Brna na přechodu Dražanské vrchoviny a Dyjsko-svrateckého úvalu. Katastrální území obce má rozlohu 226 ha a žije zde 560 obyvatel. První písemná zmínka o Velaticích pochází z roku 1288, ale osídlení na katastru obce je mnohem starší.

Z historie po současnost

Kapr sv. Anny

Velatice jsou nazvány po nejvyšším písaři českého krále Václava II., který dostal osadu od krále darem. Jméno Veleslav se zkracovalo do tvaru Velet, z něhož vznikl dřívější název obce Veletice, později změněný na Velatice. Darovací listina z roku 1288 je první zmínkou o obci. Později se Velatice staly majetkem starobrněnského kláštera, od roku 1714 náležely k líšeňskému panství. Obec se rozkládá na obou březích potoka Roketnice. Pravobřežní část je starší, na levé straně potoka se začalo stavět až počátkem 18. století. Domy byly poprvé očíslovány po nařízení Marie Terezie z roku 1770 a nově v roce 1880. K Velaticím patří také osada Maxlůvka (běžně vyslovována jako Maxlovka) při silnici z Brna do Rousínova, tvořená pouze čtyřmi domy.

Jižní úpatí Dražanské vrchoviny je jednou z významných oblastí pravěkého osídlení, a proto nepřekvapuje, že i Velatice se svým nejbližším okolím byly intenzivně osídleny již od nejstarších dob. Nejvýznamnějším pravěkým nálezem z katastru Velatic je bohatý žárový, původně nejspíše mohylový

hrob, který byl objeven nedaleko Maxlůvky v roce 1924. Podle tohoto hrobu byl v roce 1941 akademikem J. Bohmem vytvořen pojem velatického typu, později velatické kultury.

Dominantou obce je kaple svaté Anny, přestavěná z původní zvonice a vysvěcená v roce 1909. Restaurována, rozšířena a znovu vysvěcena byla v roce 1998. V roce 1899 byla vybudována do obce okresní silnice, v roce 1901 byla postavena škola, kterou velatické děti navštěvovaly až do roku 1979, kdy byla škola zrušena. Od té doby jezdí děti do školy do Mokré. Mateřská škola byla postavena v roce 1961 a je v provozu dodnes. Obec byla elektrifikována v roce 1921. V roce 1928 slavnostně otevřela Jednota Orel nově postavený Lidový dům, který dnes slouží jako kulturní dům s hostincem. Objekt byl v letech 1974-1977 zrekonstruován a doplněn o přísálí a sociálního zařízení. Kulturní dům slouží pro pořádání společenských a kulturních akcí. V roce 1938 byl postaven obecní dům, nyní sídlo obecního úřadu a obecní knihovny. Obec provozuje vlastní vodovod, plynofikována byla v letech 1980 - 1981.

V roce 1980 byly Velatice sloučeny s obcí Mokrá – Horákov, opět se

osamostatnily v roce 1990.

Mimo TJ Sokol působí v obci Český zahrádkářský svaz a Sbor dobrovolných hasičů. Významná je činnost místní knihovny. Sportovní areál TJ Sokol skýtá možnost sportovního vyžití v sálových sportech, na přilehlých hřištích např. v tenise a odbíjené. V obci je hřiště na hokej, sloužící v létě pro malou kopanou a další hřiště na volejbal.

V obci se konají tradiční Anenské hody, předvánoční koncerty, plesy, ostatky.

V roce 2000 byl obci udělen znak a prapor. Tvoří jej zelený hrot ve stříbrném štítě, v něm vztyčené křídlo provázené dvěma vztyčenými odvrácenými radlicemi, vše stříbrné. Hrot je provázen dvěma černými nádobami.

Kříž u kaple sv. Anny

Nový rybníček je plný života

Obec pečuje o zlepšení životního a zejména přírodního prostředí. V minulých letech se například podařilo kromě úprav návsi a dalších prostranství obce vybudovat v nivě Rokytnice malý rybníček, který byl velmi rychle obydlen obojživelníky.

Vybavenost obce

V obci je prodejna smíšeného zboží a hostinec, působí tu řada řemeslných provozoven, např. stolárny, provozovny obrábění kovů. Pozemky obhospodařuje firma Agropod a jeden soukromý zemědělec.

Památky a pamětihodnosti

Kříž při silnici od Maxlůvky, kříž na skále na obci, kaple sv. Anny na návsi z r. 1909, socha sv. Aloise na návsi u kaple, starý mlýn, pomník dětem, které zabil nalezený granát, vesnická zástavba v místní části Na Betlémě a Nad Betlémem, samota Maxlůvka - bývalý formanský hostinec při staré olomoucké silnici.

Přírodní zajímavosti

Na katastru obce se nachází slepencové výchozy, často s dochovalými zbytky chráněné teplomilné stepní vegetace. Nejznámější a nejatraktivnější je přírodní památka Velatická slepencová stráň, jež byla k ochraně vyhlášena již v roce 1951. Na prudkých skalnatých svazích tu rostou krásné a vzácné rostliny jako například koniklec velkokvětý, kosatec nízký, pryskyřník illyrský a další. Obdobnou vegetaci najdeme i v přírodní památce Vinohrady.

Kvetoucí koniklec velkokvětý v přírodní památce slepencová stráň

Viničné Šumice

Obec leží 18 km východně od Brna na okrajových svazích jižních výběžků Dražanské vrchoviny v nadmořské výšce 300 m, pod viničními stráněmi lemovanými lesy. Má s katastrální rozlohou 497 ha, žije zde 1 010 obyvatel.

Z historie po současnost

Nejstarší doklady osídlení pocházejí již z mladší doby kamenné. Nejbohatší archeologické nálezy z katastru obce stejně jako z jeho blízkého okolí jsou však řazeny do doby bronzové. Velmi zajímavý objev náleží středodunajské mohylové kultuře. V roce 1945 v jihovýchodní části katastru prozkoumal známý moravský archeolog J. Poulik zahřoubený objekt - v oválné jamce se sazovitým popelem a stopami ohně na stěnách stála amfora naplněná spáleným obilím, pod třemi menšími kameny byla rozbitá dvojchá miska a v další skupině nálezů se mezi částmi dvou nádob nacházel masivní hliněný pekáč. Toto místo bylo patrně po určitou dobu využíváno jako kultiště, kde se přinášely „obětí“ božstvům kultu plodnosti.

Zvonice s křížkem v pozadí

Název obce pochází od osobního jména Šuma. Původně byla obec zvána jen Šumice, v r. 1925 bylo přidáno Viničné, jednak na rozlišení od jiné obce se stejným názvem, a také od pěstování vinné révy ve stupňovitých vinohradech, které jsou nejsevernějšími vinařskými tratěmi na Moravě.

První zmínky o obci souvisí s hradem Vildenberk, k němuž obec ve 14. stol. příslušela spolu s dalšími 10 okolními vesnicemi. (r. 1350, 1353, 1371). Hrad Vildenberk stával severozápadně od obce v lese, kde se dosud říká "Na hradě". Vznikl na přelomu 13. a 14. století, jako jeho držitel i zakladatel se uvádí Půta z Vildenberka, jehož potomci získali majetek na severní Moravě (Bouzov, Loštice) a v r. 1371 prodali hrad markraběti moravskému. Hrad pravděpodobně zanikl za válek mezi markrabaty, neboť v r. 1402 při darování majetku Petrovi z Kravař není již o něm zmínky. Později obec přináležela pod pozofické panství. V 15. a 16. století se jeho majitelé často střídali. Od r. 1604 až do parcelace po I. světové válce náleželo panství Lichtenštejnům, lesní hospodářství si rod zachoval až do roku 1945, kdy byly lesy znárodněny.

17. října 1941 bylo v brněnských Kounicových kolejích německými okupanty popraveno šest občanů Viničných Šumic, další zemřeli nebo byli popraveni v koncentračních táborech. V roce 1950 byl zbudován naproti zvonici památník odboje obětem v obou světových válkách.

Šumické vinohrady se připomínají s desátky a horenským či viničním právem roku 1417, vinná réva se tu pěstuje dodnes. Nejstarší vinice byly Pšenky, Horní hora a Dolní hora s původní odrůdou frankovka. Zemědělské družstvo vzniklo v roce 1950, od roku 1990 tu hospodaří družstvo vlastníků. Vedle zemědělců obci od nepaměti působila řada řemeslníků. Po první světové válce zde byly dva hostince, 5 obchodů se smíšeným zbožím, 5 obchodů s potravinami, pekárna, 2 obchody s textilem, 2 řeznictví, 2 hospody, 2 trafiky, pekařství, kovárna, mlýn, 2 zámečnictví, 6 obuvníků, 2 bednářství, 5 krejčích, 3 švadlen, 2 stolaři, 3 holiči, autoopravna, výroba punčoch, zedník, ale

Obecní úřad

Občanská spořitelna a Raiffeisenka. Po druhé světové válce tu bylo provozováno přes 20 různých živností, mimo jiné košíkář, pírkář, cukrář. V 50. letech živnosti postupně zanikaly, případně

se transformovaly do Místního hospodářství MNV. Po roce 1990 se některé živnosti obnovily, jiné nově vznikly.

Obec tvoří 390 popisných čísel. Domy stojí převážně vedle sebe, průčelím k silnici vedoucí z Pozořic přes obec do Kovalovic, na území se značným výškovým rozdílem. Výstavba nových rodinných domků v posledních letech pokračuje v méně frekventovaných částech obce. Mezi větší budovy patří obecní úřad a pošta, přebudované z bývalého hostince, dále škola (z r. 1885), mateřská škola (1950) a po požáru obnovená sokolovna (1963). V jižní části přináleží k obci bývalý mlýn „Bahňák“, vzdálený 2 km při cestě do Rousínova.

Uprostřed obce je náves, na jejímž horním konci na skalní vyvýšenině stojí zvonice z r. 1663, opravená v letech 1965 a 2004 a nad ní "Na skalce" kamenný barokní kříž z r. 1770.

V roce 1976 byla obec připojena k Pozořicím, v roce 1990 se opět osamostatnila.

Vždy zde vládl bohatý společenský a kulturní život. V obci je velmi aktivní TJ Sokol, vlastníci sokolovnu s kulturním sálem. Zde se kromě sportovních aktivit jako je stolní tenis, základní tělesná výchova, cvičení dětí a rodičů s dětmi, aerobic, konají také plesy, výstavy vín, výstavy ovoce a jiné kulturní a společenské akce. Cvičení se konají v sokolovně ve Vítovické ulici a na přilehlých hřištích. Sokoli využívají obecní hřiště na kopanou, tenisový a volejbalový kurt, hraje se nohejbal, malá kopaná, činný je turistický kroužek. Sbor dobrovolných hasičů vlastní hasičskou zbrojnicí a klubovnu, kromě speciální hasičské přípravy se podílí aktivně na kulturně společenském životě obce.

Co v obci dále najdeme

Vedle školy, školky a pošty také dva obchody se smíšeným zbožím, dva obchody s potravinami, cukrárnu, kadeřnictví a holičství, pedikúru, saunu, čtyři stolařské firmy, elektromontážní firmu, zámečnictví, topenáře, pěstitelskou pálenici, zemědělskou firmu Agrocom, obhospodařující většinu pozemků v obci.

Památky a pamětihodnosti

Zřícenina hradu Vildenberk v lese severně od obce v k. ú. Pozořice (skalní ostrožna bez patrných známek hradu), zvonice z roku 1663, barokní kříž z roku 1770, pomník padlým a další 3 kříže v obci a 2 kříže mimo obec.

Osobnosti

Z rodáků vynikl učitel František Kříž (1900 – 1982) - spisovatel, který většinu svých prací umístil do prostředí svého rodiště s vinohrady a okolními lesy. Vydal lyrické prózy Noc, Evangelium, Jidáš Iškariotský, Dionýsos a satyr, Eva, větší romanci Srdnatá Marína a tři romány Děti země, A zpívají, Otevřená dlaň. Dusnou atmosféru národní poroby zachytil v listech z deníku pod názvem V jámě lvové.

Obec Viničné Šumice s okolím zachytil ve svých knihách další spisovatel František Neužil, rodák z nedalekých Jezer.

Moderní produkční vinice

Příroda, rekreace

Severní okraj obce tvoří malebné staré vinohrady, částečně již opuštěné, s teplomilnou florou a faunou. I když zastoupení lesů v šumickém katastru je

minimální, tento nedostatek je bohatě vynahrazen existencí souvislých lesních komplexů Dražanské vrchoviny, navazujících na severní okraj obce a táhnoucích se až do Moravského krasu a k Protivanovu. Krásné doubravy, bučiny a habřiny kontrastují s vinařským charakterem obce a vytváří tak její jedinečný půvab. Při cestě směrem do Vítovic se nachází přírodní památka "Hynčicovy skály". Je tvořena skalním útvarem z kulmských slepenců v úpatí prudké jižní stráně, z části svislé stěny jsou rozdělené několika svislými zářezy a vodorovnými trhlinami a stupni. Skála je dnes vysoká asi 18 metrů, dříve měla údajně sloupcovitý charakter. Počátkem 20. století byla část skal odstřelena k získání stavebního kamene. Lokalita je obklopena zemědělskou půdou využívanou jako vinohrady, sady a zahrady. Vegetaci chráněného území tvoří teplomilná a suchomilná společenstva se vzácnými a chráněnými druhy rostlin jako je třešeň křovitá, kosatec pestrý, kavyl sličný aj.

Na Kovalovickém potoce na katastrech Viničných Šumic a Kovalovic byla v 60. letech vybudována

závlahová nádrž, která dnes slouží sportovnímu rybolovu a rekreaci u vody.

Z Viničných Šumic je možno podnikat řadu turistických výletů pěšky i na kole do navazující lesnaté krajiny Dražanské vrchoviny. Můžeme se na nich poěšit dalekými výhledy na Pálavu a Vídeňskou pánev. V zimním období se sněhovou příkryvkou jsou Viničné Šumice nástupním místem pro výlety na lyžích v krásném lesním prostředí. Poměrně překvapivé množství sněhu je dáno nadmořskou výškou okraje Dražanské vysočiny v této části, která se pohybuje od 400 do 500 metrů. V letním období jsou místní lesy houbařským rájem. V lesním komplexu severně od obce prochází několik turistických tras (červená, modrá a žlutá turistická značka) směřujících na Hostěnice, Ochoz, Bukovinku, Račice, Olšany a Vítovice. Turistické okruhy prochází romantickými údolími (Hostěnický potok, Říčka, Vítovické údolí, Rakovecké údolí).

Panorama obce s viničními stráněmi